הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רצ רצא

כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַמְשִׁיכוּ יוֹתֵר בְּעוֹנֶג אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה קְצָת, דַּהֲרֵי הֵם מִתְעַנְּגִים בְּלִמּוּדָם כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ (בית יוסף סימן רפ"ח (ד"ה וימהר) בשם ירושלמי (פט"ו ה"ג)):

רצא דִּין שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. וּבוֹ ו' סְעִיפִים:

א שַׁבָּת קי"ח (ע"א). ב טוּר וְהָרַ"ן (מג: ד"ה תי"ר כמה) בְּשֵׁם בַּהַ"ג (פס"ז). ג רַמְב"ם בְּפֶרֶק ל' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"ט). ד טוּר. ה תוֹסְפוֹת (קיח. ד"ה במנחה) וְהָרא"ש (פס"ז סי' ה) וְהַפַּרְדְּכִי שָׁם (סי' שצו) וְהַגָּהוֹת בְּפֶרֶק (כ"ט) [ל'] (אות ח).

א (א) אִיהֵא זָהִיר מְאֹד לְקַיֵּם סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, בְּוַאַף אִם הוּא שָׂבֵעַ יָכוֹל לְקַיֵּם אוֹתָהּ (ס) (ב) בְּכַבֵּיצָה, גְּוְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּלָל לֶאֱכֹל (ג) אֵינוֹ חַיָּב לְצַעֵר אֶת עַצְמוֹ. דְּוְהֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, שֶׁלֹּא יְמַלֵּא בִּטְנוֹ בִּסְעוּדַת הַבֹּקֶר כְּדֵי (ד) לִתֵּן מָקוֹם לִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית. הַגָּהּ: וּמִי שֶׁלֹּא אָכַל (ג) [ב] (ה) בְּלֵיל שַׁבָּת יֹאכַל (ו) שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (הרא"ש פרק ערבי פסחים (סי' ה)): **ב** הזְמַנָּהּ מִשֶּׁגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה, דְּהַיְנוּ (ז) מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וּלְמַעְלָה, וְאִם עֲשָׂאָהּ קֹדֶם לָכֵן לֹא קִיֵּם מִצְוַת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית. הַגָּהּ: יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאָסוּר לִשְׁתּוֹת מַיִם בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב בְּשַׁבָּת (ח) דְּאָז חוֹזְרוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְגַיְהִנֹּם, (ט) וְעַל כֵּן אֵין לֶאֱכֹל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב, אֶלָּא יֹאכַל אוֹתָהּ קֹדֶם מִנְחָה (תוספות (ספמ"ס קס. ד"ה והמ"מ) והרא"ש (שם פ"ו סי' יג) ומרדכי פרק ערבי פסחים (דף קס.)) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּיוֹתֵר טוֹב לְהִתְפַּלֵּל (י) מִנְחָה תְּחִלָּה (רמב"ם (פ"ל ה"י) וטור והגהות מרדכי והגהות מיימוניות פרק ל' (מות כ) ואגור (סי' תנ)), (יא) וְכֵן נוֹהֲגִים לְכַתְּחִלָּה בְּכָל מְדִינוֹת אֵלּוּ. וּמִכָּל מָקוֹם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [ב] **בְּלֵיל שַׁבָּת.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ה) שֶׁמְּסַפֵּק אִם מְחַיֵּב לֶאֱכֹל פַּת, דְּשָׁמָא רַק בִּסְעוּדָה רִאשׁוֹנָה, וּשְׁתֵּי סְעוּדוֹת אֲחֵרוֹת לְמַאן דְּאָמַר סְעוּדָה שְׁלִישִׁית לֹא בְּצֵי פַּת, וְכֵן אִם טָעָה בְּהֶם יֵשׁ לוֹמַר דְּאֵינוֹ חוֹזֵר, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ"ח (סעיפים ז ח) וּבְגַן הַמֶּלֶךְ סִימָן ל"ח. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) חָזַר וְהִכְרִיעַ בָּזֶה דִּבְסְעוּדַת הַמְּלוּאִים בְּצֵי פַּת, וּמִכָּל מָקוֹם אִם טָעָה בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן לֹא יַחֲזֹר כְּמוֹ בִּסְעוּדָה דְּמִכָּל מָקוֹם אִם נִמְשְׁכָה סְעֻדַּת הַבֹּקֶר עַד אַחַר חֲצוֹת יְחַלֵּק לִשְׁנַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ג', דְּהָא מִכָּל מָקוֹם יִשְׁבַּע בִּשְׁאוֹכֵל שְׁנִית. מִגַּן אַבְרָהָם (בכ"ח הסי'). וְעַיֵּן סִימָן תמ"ד סָעִיף א' (סק"א) דַּאֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת יְחַלְּקֶנָּה לִשְׁנַיִם, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיוֹצֵא בָּזֶה. עַיֵּן שָׁם. [וּבְסֶפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק"ד) חוֹלֵק עַל מָגֵן אַבְרָהָם בְּמַה דְּפָסַק לְחַלֵּק סְעֻדַּת שַׁחֲרִית לִשְׁתַּיִם גַּם לְעִנְיַן אִם נִמְשְׁכָה סְעֻדַּת שַׁחֲרִית עַד לְאַחַר חֲצוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּאֲרִיכוּת פִּלְפּוּל עִמְּק בָּזֶה]: (ג) **בְּלֵיל שַׁבָּת.** הוּא הַדִּין מִי שֶׁלֹּא אָכַל בְּלֵיל יוֹם

בְּאֵר הַיֵּטֵב

א (ס) **בְּכַבֵּיצָה.** לְאוּ דַּוְקָא, אֶלָּא יוֹתֵר מִעֵט מִכַּבֵּיצָה, דִּכַבֵּיצָה מִקְרֵי אָכִילַת עֲרַאי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹף סִימָן רל"ב. מִגַּן אַבְרָהָם (סק"א). [וּבְסֶפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק"ג) חוֹלֵק עָלָיו, וְכֵן מַשְׁמַע בַּפַּרְדְּכִי (פס"ז סי' שצו) כו' דְּהָא לֹא עֲדִיפָא מִלֵּיל שַׁבָּת דְּאָמְרִינַן לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת אֲפִלּוּ אֵין צָרִיךְ אֶלָּא לְכְזַיִת]. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת וְאִם יְחַלְּקֵם לְשָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת לֹא יִהְיֶה לוֹ לְכָל סְעוּדָה לְשָׂבְעָה, מוּטָב שֶׁיֹּאכַל שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת לְשָׂבְעָה. סֶפֶר חֲסִידִים סִימָן (תרס"א) [תתס"א]. וְנִרְאֶה לִי תמ"ד סָעִיף א' (סק"א) דַּאֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת יְחַלְּקֶנָּה לִשְׁנַיִם, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיוֹצֵא בָּזֶה. עַיֵּן שָׁם. [וּבְסֶפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק"ד) חוֹלֵק עַל מָגֵן אַבְרָהָם בְּמַה דְּפָסַק לְחַלֵּק סְעֻדַּת שַׁחֲרִית לִשְׁתַּיִם גַּם לְעִנְיַן אִם נִמְשְׁכָה סְעֻדַּת שַׁחֲרִית עַד לְאַחַר חֲצוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּאֲרִיכוּת פִּלְפּוּל עִמְּק בָּזֶה]: (ג) **בְּלֵיל שַׁבָּת.** הוּא הַדִּין מִי שֶׁלֹּא אָכַל בְּלֵיל יוֹם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּרַבִּים, כְּגוֹן מַה שֶּׁמָּצוּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לְאֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁמְּזָרְזִין לְהָעוֹלָם בְּשַׁבָּת בַּקֶּזִין אַף שֶׁעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וּלְקַיֵּם הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית, וְגוֹרְמִים שֶׁכָּל אַנְשֵׁי בֵּית הַמִּדְרָשׁ יַפְסִיקוּ מִלִּמּוּדָם, וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל [בְּשַׁבָּת קי"ח (ע"ב)] אָמַר רַבִּי יוֹסֵי יְהֵא חֶלְקִי מִמּוֹשִׁיבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא (ד) מִמַּעֲמִידֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, אִם לֹא שֶׁלֹּא יִשְׁאַר זְמַן לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וּלְקַיֵּם הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית בַּיּוֹם כַּדִּין, אָז בְּוַדַּאי נָכוֹן לְזָרְזָן לָזֶה. (ה) [א]אֵין לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶשָׁה שֶׁיִּבָּטֵל עַל יְדֵי זֶה סְעוּדָה שְׁלִישִׁית:

א (א) יְהֵא זָהִיר מְאֹד. וְכִדְאִיתָא בִּגְמָרָא (קיז:) חַיָּב אָדָם לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, וְאִסְתַּכְּמוּהוּ אִקְרָא דִּכְתִיב (שמות טז כה) 'וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה' וּתְלָתָא 'הַיּוֹם' כְּתוּב בִּקְרָא זֶה. וְאָמְרוּ חַז"ל (שם קיח.) כָּל הַמְקַיֵּם שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת נִצּוֹל מִשָּׁלֹשׁ פֻּרְעָנֻיּוֹת, מֵחֳבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וּמִדִּינָּהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וּמִמִּלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, שֶׁנֶּאֱמַר וְגוֹ'. וְאַף לְעָנְיֵי הָעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ כָּל הַשָּׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, וְכִדְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי רִ"נ (ס"ד). וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רמ"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) דְּאַף בְּשִׁבְיל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית כְּשֶׁמַּשִּׂיג בְּאֵיזֶה מָקוֹם לְלִוּוֹת צָרִיךְ לְלִוּוֹת: (ב) **כְּכַבֵּיצָה.** [ב]לְאוּ דַּוְקָא, אֶלָּא מֵעֵט יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה, דִּכַבֵּיצָה מִקְרֵי עֲרַאי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹף סִימָן רל"ב וְלֹא חָשִׁיב סְעוּדָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א)]. (ס) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָפְלוּ בְּכַזַּיִת יוֹצֵא יְדֵי הַסְּעוּדָה, וְנָכוֹן לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ: (ג) **אֵינוֹ חַיָּב וְכוּ'.** דְּהַסְּעוּדָה לְעֹנֶג נִתְּנָה וְלֹא לְצַעֵר: (ד) **לִתֵּן מָקוֹם.** דְּאִם לֹא כֵּן לְפָעָמִים הִיא אֲכִילָה גַּסָּה וְאֵינָהּ חֲשׁוּבָה אֲכִילָה: (ה) **בְּלֵיל שַׁבָּת וְכוּ'.** וְגַם כֵּן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּשַׁחֲרִית כָּל הַקִּדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה מִלְּבַד וַיְכֻלּוּ אִם לֹא קִדֵּשׁ בָּעַרְבִית וְכַנַּ"ל בְּסִימָן רע"א סָעִיף ח'. (ו) וְהוּא הַדִּין בְּיוֹם טוֹב מִי שֶׁלֹּא אָכַל בְּלֵיל יוֹם טוֹב צָרִיךְ לֶאֱכֹל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְמָחָר בְּיוֹם, דְּבְיוֹם טוֹב הַחִיּוּב הוּא שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, אַחַת בַּלַּיְלָה וְאַחַת בַּיּוֹם], וְהוּא הַדִּין שֶׁיֹּאמַר בְּשַׁחֲרִית כָּל הַקִּדּוּשׁ שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁל לַיְלָה אִם לֹא קִדֵּשׁ בַּלַּיְלָה: (ו) **שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּיוֹם.** וְאִם שָׁכַח רָצָה בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן בְּסִעוּדָה שְׁנִיָּה, (ז) מְצַדְּדִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ: **ב** (ז) **מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה.** [ג]וְאִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית קֹדֶם חֲצוֹת וְנִמְשְׁכָה הַסְּעוּדָה עַד אַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה גְּדוֹלָה, (ד) יָצָא, דְּהָא עַל כָּל פָּנִים אֲכָלָהּ בִּזְמַנָּהּ, וְלֹא אָזְלִינַן בָּזֶה בָּתַר הַתְחָלָה: (ח) **דְּאָז חוֹזְרוֹת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאָז קָרוֹב לִזְמַן הַחֲזָרָה לְגֵיהִנֹּם, וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (תהלים יא ז עי"ש) כָּל הַשּׁוֹתֶה מַיִם בְּשַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּאִלּוּ גּוֹזֵל קְרוֹבָיו הַמֵּתִים, וְעַיֵּן בְּמִרְדְּכִי פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (דף קה.) בְּאוּרוֹ: (ט) **וְעַל כֵּן אֵין לֶאֱכֹל.** דְּפֶן יָבֹא גַּם לִשְׁתּוֹת: (י) **מִנְחָה תְּחִלָּה.** דְּאָסוּר לֶאֱכֹל עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְהַדָּעָה הָרִאשׁוֹנָה סְבִירָא לַהּ דִּסְעוּדָה קְטַנָּה שָׁרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רל"ב (ס"ב): (יא) **וְכֵן נוֹהֲגִים לְכַתְּחִלָּה.** וּבְמָקוֹם שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְקַיֵּם הַסְּעוּדָה לְאַחַר מִנְחָה, (ה) יוּכַל אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה לְקַיֵּם הַסְּעוּדָה קֹדֶם מִנְחָה אִם הוּא זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כו) וּבְסִימָן ר"צ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ח):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) מְמַנִּים לְעֵת הָאֹכֶל לוֹמַר הִגִּיעַ עֵת לַעֲמֹד וְלֶאֱכֹל [רַשִׁ"י שָׁם (ר"ה ממעמידין)]: (ס) פֵּרוּשׁ מִגְּדָרִים (א"א). וּמָה שֶׁהִתְקִיעַ הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּשָׁם הָרוֹקֵחַ (סי' נה), עַיְנְתִּי שָׁם הֵיטֵב וּמוּכָח דְּהַכַּוָּנָה שֶׁהֵם הָיוּ קוֹבְעִין סְעוּדְתָּא בְּעַבְדָּן בֵּי מִדְרְשָׁא, וְנַעֲנְשׁוּ מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לָהֶם לְאַחַר בִּסְעוּדָה אוֹ לְהַקְדִּימָהּ:

א (פ) עַיִן בְּאֵלְיָה רַבָּה (סק"ג) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"א): (ב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) עַיִן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ד) כתב בנתאחר הדרשן שלא יניח הדרשה בשביל סעודה שלישית לפי שלימוד תורה ויר"ש לרבים קודם לכל המצוות שבתורה. וע"ע בשו"ע הרב הלכות תלמוד תורה (פ"ד ס"ד) שזהו דְּווקא אם הדורש הוא אדם גדול שמחזיר העם בתשובה בתוכחתו לעזוב דרך רשע ולשוב עַד ה' לעבדו באמת, אבל אם אינו בחזקת כן לא יבטלו שום מצוה מפני הדרשה. ואם אי אפשר לקבצם אחר כך י"א שיבטלו אפילו מצוה דאורייתא מחמת הדרשה, אבל העיקר כדעת האומרים שאפילו מצוה דרבנן אל יבטלו מחמת הדרשה. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ו) כתב [לגבי סעודת הבוקר]: וכיון שאכל יתר מעט מכביצה יצא ידי חובתו אבל כביצה בלבד נקראת אכילת עראי ואינו יוצא בה, ויש אומרים שבכזית בלבד יוצא ידי חובתו. וכאן (ס"א) כתב: יכול לקיים אותה כביצה, ואף שכביצה היא סעודת עראי, מכל מקום מאחר שיש בה כדי שביעה נקרא סעודה ויוצא בה. אך במוסגר הוסיף: יכול לקיים אותה ביותר מכביצה מעט. עיי"ש. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ב) הוסיף: אבל לכתחלה גם התחלת הסעודה תהא אחר שש ומחצה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֵין לִשְׁתּוֹת מַיִם *מִן (יב) הַנְּהָרוֹת, אֲבָל בְּבֵית שָׁרִי, וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר מַשְׁקִין דְּשָׁרֵי (הגהות מיימוניות פרק ל' (שם)). וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין אִסּוּר אֶלָּא תּוֹךְ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ עַל אֲבִיו וְאִמּוֹ (אגודה (פסחים פ"ש סי' פט)) ומרדכי פרק ערבי פסחים (שם)). [א]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִסּוּר זֶה שֶׁל שְׁתִיַּת מַיִם אֵינוֹ (יג) רַק בָּעֶרֶב שַׁבָּת (תוספות (שם) והרא"ש (שם) ומרדכי (שם) בשם רבינו משולם והגהות מיימוניות (שם)): **ג** [1]**אִם נִמְשְׁכָה סְעוּדַת הַבֹּקֶר עַד שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה, יַפְסִיק הַסְּעוּדָה** (יד) **וִיבָרֵךְ** (ג) [ג] **בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְיִטֹּל יָדָיו וִיבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא וְיִסְעֹד, וְנָכוֹן הַדָּבָר, שֶׁאִם לֹא הָיָה עוֹשֶׂה כֵּן, מֵאַחַר שֶׁנִּמְשְׁכָה סְעוּדַת הַבֹּקֶר עַד אוֹתָהּ שָׁעָה, לֹא הָיָה יָכוֹל לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ** (טו) **אֶלָּא אֲכִילָה** (ד) **גַּסָּה.** הַגָּהּ: (טז) אֲבָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאִפְשָׁר (ה) לֶאֱכֹל (יז) *אַחַר שֶׁתִּפָּלֵל מִנְחָה עִם הַצִּבּוּר, *לֹא יַעֲשֶׂה סְעוּדָה שְׁלִישִׁית קֹדֶם מִנְחָה, מֵיהוּ, אִם עָשָׂה יָצָא: **ד** (יח) [2]**אֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, [ח]אֲבָל צָרִיךְ לִבְצֹעַ עַל** (ו) **שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת.** הַגָּהּ: וְאִם סוֹעֵד הַרְבֵּה פְּעָמִים בְּשַׁבָּת, צָרִיךְ לְכָל סְעוּדָה שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת (אבודרהם (דיני שבת פסחות) ומימוני (פ"ל מהל' שבת ט)), *וּלְפָחוֹת לֹא יִהְיֶה לוֹ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית (יט) פַּחוֹת מִכִּכָּר אֶחָד (כ) שָׁלֵם (טור ומרדכי פרק כל כתבי (סי' שמ)). וּמִזֶּה פָּשַׁט הַמִּנְהָג לְהָקֵל לִבְצֹעַ בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית רַק בְּכִכָּר אֶחָד שָׁלֵם, אֲבָל יֵשׁ לְהַחְמִיר (כא) לְקַח שְׁנַיִם: **ה** (כב) [ט]**צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפַת.** (כג) [י]**וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ בְּכָל מַאֲכָל הָעֲשׂוּי** (כד) **מֵאֶחָד מֵחֲמִשָּׁה**

ו טור בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא"ש וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבָה (כלל כב סי' ד). ז שָׁם בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא"ש וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֵלֶק א' בְּשֵׁם הָרַמַּ"ה (מהרי"ט מרוטנבורג תשב"ץ קטן סי' יט) וְהַמְּרַדְּכִי בְּפֶרֶק ט"ז דְּשַׁבָּת (סי' שצז) וּבִתְשׁוּבַת (לְהָרַמְבַּ"ם) [לְהָרַמְבַּ"ן] (המיוחסות) סִימָן ר"י וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות לו: ד"ה ברכה). ח טור בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא"ש וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ל' (ה"ט) וְהַגָּהוֹת שָׁם (אות ט) וְהַמְּרַדְּכִי פֶּרֶק ט"ז דְּשַׁבָּת (שם) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (שם) בְּחֵלֶק א' וּתְשׁוּבָה לְרַמְבַּ"ן (המיוחסות) סִימָן ר"י וְהַמַּגִּיד (פ"ל ה"ט) בְּשֵׁם גְּאוֹן. ט טור בְּשֵׁם ר"י. תּוֹסָפוֹת בְּיוֹמָא ע"ט (ע"ב ד"ה מיבעי) וְסֻכָּה (כ"ו) [כ"ז] (ע"א ד"ה במיבעי) וְסַמַּ"ג (עשין כו). י טור בְּשֵׁמָם וְהָרא"ש שָׁם בְּסֻכָּה (פ"ב סי' יג) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפְתָּא (ברכות פ"ד ה"ד).

בְּאֵר הַיטֵב

טוֹב יֹאכַל שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת בְּיוֹם. וְהוּא הַדִּין שֶׁאוֹמַר הַקִּדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב):

ג (ג) **בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.** וְיִמְתִּין מְעַט בֵּינֵיהֶם שֶׁלֹּא לִטֹּל מַיִם אַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְכֵן נוֹהֲגִין לְהַפְסִיק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אוֹ בְּטִיּוּל קָצָת. בֵּ"ח (ס"ב) בְּשֵׁם מַהַרְשַׁ"ל (בהגהות על הטור):

(ד) **גַּסָּה.** כִּי כָּל זְמַן הָאֲכִילָה הָאֲצְטוֹמְכָא פְּתוּחָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר הַסְּעֻדָּה נִסְתַּמֵּת:

(ה) **לֶאֱכֹל.** וַאֲפִלּוּ חֲל יוֹם טוֹב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אִם יוֹדֵעַ שֶׁיּוּכַל לַחֲזֹר וְלֶאֱכֹל קֹדֶם שָׁעָה עֲשִׂירִית, לֹא יַעֲשֶׂה סְעֻדַּת שַׁחֲרִית לְשִׂבְעָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): **ד** (ו) **שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת.** וְכֵן נוֹהֲגִין כָּל הַיְרֵאִים. וְאֵין לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, רַק בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה יְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְיִשְׁתֶּה. סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (ענין סעודת המנחה), עַיֵּן שָׁם סוֹדוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יב) **הַנְּהָרוֹת.** סְבִירָא לֵיהּ לְדַעָה זוֹ דְּמַה דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל דְּאֵין לִשְׁתּוֹת מַיִם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הַיְנוּ דַּוְקָא בְּשׁוֹתֶה מִן הַנְּהָרוֹת: (יג) **רַק בָּעֶרֶב שַׁבָּת.** שְׁמָּקָרְשִׁים מַה דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל בְּשַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הַיְנוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל לֵיל שַׁבָּת: **ג** (יד) **וִיבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכוּ'.** וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאַחַר כָּךְ יָקוּם וְיֵלֵךְ מְעַט בֵּיתִים, וְהַנִּשְׁאָרִים בִּמְקוֹמָן לֹא יָצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן דְּהֲוֵי כִּסְעוּדָה אַחַת. וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וכן היה) דְּלֹא יִדְרֹשׁ בְּרַבִּים לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהַפְסִיק סְעוּדָתָן, כֵּיוָן שֶׁקָּדַם חֲצוֹת אֵין רַשָּׁאִין לְהַפְסִיק, אֵין הַכֹּל בְּקִיאִין בָּזֶה: (טו) **אֶלָּא אֲכִילָה גַּסָּה.** כִּי כָּל זְמַן הָאֲכִילָה הָאֲצְטוֹמְכָא פְּתוּחָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר הַסְּעוּדָה. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁגּוֹרֵם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, כֵּיוָן שֶׁמַּכִּרַת לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם סְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁתִּהְיֶה כַּדִּין, וְזֶהוּ מַה שֶּׁמַּשִּׂיק רַמַ"א אֲבָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְכוּ', כְּדֵי לָצֵאת מַחֲשַׁשׁ בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה: (טז) **אֲבָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ.** הַיְנוּ שֶׁמְּשַׁעֵר בְּנַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה אָז אֲכִילָתוֹ אֲכִילָה גַּסָּה: (יז) **אַחַר שֶׁיִּתְפַּלֵּל מִנְחָה.** וַאֲפִלּוּ אִם חָל יוֹם טוֹב בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱכֹל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּסוֹף הַיּוֹם כַּנַּהוּג, שֶׁהֲרֵי רָאוּי לוֹ לְהַמְתִּין מִלִּקְבֹּעַ אָז סְעוּדָה בָּעֶרֶב יוֹם טוֹב כְּמוֹ בָּעֶרֶב שַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם אִם יוֹדֵעַ (ו) שֶׁיּוּכַל אָז לֶאֱכֹל עַל כָּל פָּנִים כְּשִׁעוּר בֵּיצָה וְיוֹתֵר וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א', לֹא יְחַלֵּק סְעוּדַת שַׁחֲרִית לִשְׁתַּיִם, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (בתחילת הסי') בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי' תתסא), מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת מְצֻמְצָמוֹת וְאִם יְחַלְּקֵם לִשְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת לֹא יִהְיֶה לוֹ כָּל סְעוּדָה לְשָׂבְעָה, מוּטָב שֶׁיֹּאכַל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְשָׂבְעָה. (ז) וּמִכָּל מָקוֹם אִם נִמְשְׁכָה סְעוּדַת הַבֹּקֶר עַד אַחַר חֲצוֹת יְחַלְּקֵם לִשְׁנַיִם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף זֶה, דְּהָא מִכָּל מָקוֹם יִשְׁבַּע כְּשֶׁאוֹכֵל שְׁנִית, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵין לְהַמְתִּין עַד אַחַר חֲצוֹת מִשּׁוּם זֶה, דִּמְכַשֵּׁל בְּמִקְצָת עִנְג שַׁבָּת: **ד** (יח) **אֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ.** דְּהַיְנוּ לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן קֹדֶם הַסְּעוּדָה, (ח) דְּאִתְּקַשׁ יוֹם לְלַיְלָה לְעִנְיַן קִדּוּשׁ, מָה לַיְלָה סַגִּי בְּחַד זִמְנָא אַף בַּיּוֹם כְּשֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים לְקַדֵּשׁ סַגִּי נַמִּי בְּחַד זִימְנָא (ט) בְּבֹקֶר, אֲבָל שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת צְרִיכִין, דְּכָל הַסְּעוּדוֹת שֶׁאָדָם סוֹעֵד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שָׁווֹת: (יט) **פָּחוֹת מִכִּכָּר אֶחָד.** דְּבְיוֹם שִׁשִּׁי יָרֵד הַמָּן לְכָל אֶחָד שְׁנֵי עֳמָרִים, וּמִכָּל עֹמֶר עָשׂוּ שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת הֲרֵי אַרְבַּע לִשְׁנֵי עֳמָרִים, אֲכַל אֶחָד בָּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֶחָד בְּלֵיל שַׁבָּת וְאֶחָד בַּבֹּקֶר, הֲרֵי נִשְׁאַר לוֹ רַק אֶחָד שָׁלֵם לִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית: (כ) **שָׁלֵם.** וְאִם אֵין לוֹ, דֵּי בִּפְרוּסָה שֶׁהִיא כַּבֵּיצָה וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א', דְּאַף עַל גַּב דְּמִצְוַת לֶחֶם מִשְׁנֶה אֵין לוֹ, מִצְוַת סְעוּדָה מִיהָא קָיְמָא [אַחֲרוֹנִים]: (כא) **לְקַח שְׁנַיִם.** כִּי הַסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה (י) הִיא הָעִקָּר. וְטוֹב (יא) לְהַדֵּר לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן תּוֹךְ הַסְּעוּדָה [תִּקּוּנֵי שַׁבָּת]. וְאִם אֵין לוֹ לֶחֶם מִשְׁנֶה לְכָל אֶחָד מַהַמְסַבִּין, נָכוֹן לִנְהֹג שֶׁזֶּה שֶׁבּוֹצֵעַ יִכַּוֵּן לְפָטֹר בִּבְרָכַת הַמּוֹצִיא כָּל הַמְסַבִּין שֶׁיִּצְיְנוּ שֶׁיֵּצְאוּ בִּבְרָכָתוֹ כְּדֵי שֶׁכֻּלָּם יֵצְאוּ בְּלֶחֶם מִשְׁנֶה [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל ז ס"ב)]: **ה** (כב) **צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפַת.** כֵּיוָן דְּיִלְפִינַן שֶׁלֹּשׁ סְעוּדוֹת מִשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים 'הַיּוֹם' דִּכְתִיבִי גַּבֵּי מָן, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפַת. וְגַם מִצְוָה לְכַתְּחִלָּה לְהַרְבּוֹת בְּמַעֲדָנִים כְּפִי יְכָלְתּוֹ [אַחֲרוֹנִים]: (כג) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ בְּכָל וְכוּ'.** וּלְכַלֵּי עָלְמָא לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר בְּפַת וּשְׁנֵי כִּכָּרוֹת וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף ד', אֶלָּא דִּפְלִיגִי לְעִנְיַן דִּיעֲבַד אִם יָצָא בָּזֶה [מַבַּ"ח (ס"ה)]: (כד) **מֵאֶחָד מֵחֲמִשָּׁה שֶׁמְּבָרְכִין** עַל שְׁעַת עֲשִׂירִית. **ג** וּבשו"ע הרב (ס"ה בסוגריים) כתב: ומ"מ אף כשאוכל בבוקר טוב לו שיחלקנה לשתים לפי שיש אומרים שיוצא בזה ידי חובת סעודה.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (ו) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אחר): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (בתחילת הסי') וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. [א]וְלֹא הָקְפִּדְתִּי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵחָלֵק לִשְׁנַיִם אֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת כְּדֵי לָצֵאת עַל כָּל פָּנִים בֵּיצָה וְיוֹתֵר אַף דְּאַף בָּזֶה מְקַיְּמִים סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, דְּהוּא חֲמוּרָא דְּאִתֵּי לִידֵי קַלָּא, דְּלִפְסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (ס"ב) דְּאֵינוֹ יוֹצֵא קֹדֶם חֲצוֹת מְפִלָּא הִיא בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד):

ד (ס) רא"ש (הובא בטור): (ע) **וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּאִם לֹא הָיָה לוֹ כוֹס בְּבֹקֶר, צָרִיךְ לְהַדֵּר לְקַדֵּשׁ קֹדֶם הַסְּעוּדָה בִּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית,** דְּוִמְיָא דְּקִדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה דְּאִם לֹא קִדֵּשׁ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְכַנַּ"ל בְּרע"א סָעִיף ח': (י) הַגְּרַ"ז (ס"ו), וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ד) שֶׁכֵּן הַמִּנְהָג כְּהַיּוֹם: (יא) וְכֵן בְּאַלְיָה רַבָּה (סק"ד) עַל שְׁעוּבַר כֵּן, עַיֵּן בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה (שם):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ב) מסיים: וטוב לחוש גם לדבריהם [שלא לשתות מים בין השמשות של כניסת שבת]. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב כהמג"א, אם יודע שיוכל לאכול

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah